

WAT IS MENINGOKOKKENZIEKTE?

De bacterie '*neisseria meningitidis*', kortweg meningokok, veroorzaakt twee ziektebeelden, samengevat als meningokokkenziekte:

- hersenvliesontsteking (meningitis) en
- bloedvergiftiging (sepsis).

De ziektebeelden kunnen alleenstaand of in combinatie voorkomen.

Hersenvliesontsteking of meningitis is een ontsteking van de vliezen om de hersenen en het ruggenmerg - 'de meningen'.

Bloedvergiftiging of sepsis is een infectie in het bloed waarbij stolsels veel schade veroorzaken.

HOE VAAK KOMT HET VOOR?

in 2017 waren er ± 200 ziektegevallen door meningokokken (bron Referentielaboratorium voor Bacteriële Meningitis, Amsterdam).

De meningokok kent meer serogroepen. Soms neemt een serogroep een aantal jaar toe en daarna weer af. Zo daalde meningokokken B van ruim 400 ziektegevallen begin 2000 naar in 2018 minder dan 100 per jaar.

Meningokokken C steeg sterk begin jaren 2000. Na invoering van een vaccin in 2002, is het aantal gevallen sterk afgenomen.

In 2018 is gestart met vaccinatie tegen meningokokken W, na een sterke toename vanaf 2016.

Is de meningokok overdraagbaar?

Ja, de meningokok is overdraagbaar. Drager zijn wil niet zeggen dat je ziek wordt. De meningokok is een - meestal - onschuldige bewoner in de neus- en keelholte. Gemiddeld 2-10% van de bevolking is tijdelijk drager.

Meestal bouwt de gastheer afweer op en verdwijnt de bacterie weer. In een klein aantal gevallen veroorzaakt de bacterie ziekte. Dit gebeurt binnen 2-10 dagen na besmetting.

De bacterie wordt overgedragen door "druppeltjes": door in iemand gezicht te niezen, hoesten of te zoenen. De kans op overdracht in volgepakte ruimten (discotheken) is groter. Dragerschap varieert van enkele dagen tot 2 jaar, gemiddeld 9 maanden. (Mee)Rokers zijn vaak langer drager.

Het is duidelijk dat overdracht alleen na intensieve contacten plaatsvindt.

De bacterie overleeft niet lang in de buitenlucht.

Jonge kinderen zijn minder vaak drager van de meningokok. Zij worden wel vaker ziek omdat ze nog niet voldoende afweer hebben opgebouwd. Men denkt dat besmetting van jonge kinderen meestal door intensieve gezinscontacten plaatsvindt en minder door leeftijdgenoten.

Van de meningokok W is bekend dat het dragerschap vooral onder 14-18 jarigen hoog is.

WIE WORDT ER ZIEK?

Soms dringt de bacterie door de slijmvliezen van de neus- en keelholte door en veroorzaakt ziekte bij iemand. Waarom de één wel en de ander niet ziek wordt, is - nog - niet bekend.

Een aantal factoren kunnen van invloed zijn:

- Verminderde weerstand
- Andere infectie, bijvoorbeeld aan luchtwegen
- Vermoeidheid
- Hygiëne
- Roken of meeroken
- Erfelijkheid.

In zeldzame gevallen is sprake van een afwijking in het afweersysteem.

HOE HERKEN JE MENINGOKOKKENZIEKTE?

Symptomen van hersenvliesontsteking en bloedvergiftiging zijn niet allemaal gelijk! Kenmerkend is de vaak hele snelle omslag van kerngezond naar heel erg ziek.

Let op: Onderstaande symptomen hoeven niet allemaal voor te komen.

Hersenvliesontsteking (meningitis) symptomen

- Koorts
- Hoofdpijn
- Braken, afwijkend drinkgedrag
- Verward (wanen, ijlen)
- Suf (moeilijk wakker te krijgen)
- Kinderen en volwassenen: Nekstijfheid
- Gewrichtspijn
- Luierpain (pijn bij luier verwisselen)
- Licht- en/of lawaaischuw
- Toevallen.

Tijdsverloop tot opname tussen de 12 à 48 uur.

Bloedvergiftiging (sepsis) symptomen

- Plotseling zéér ziek
- Geen "voorboden"
- Trekkingen of rillingen
- Hoge koorts, sufheid
- Spierpijn
- Rode wegdrukbaar uitslag (soms in beginfase)
- Niet wegdrukbaar plekje (puntbloedingen)
- Géén nekkramp!

Tijdsverloop tot opname tussen de 4 à 18 uur.

Naasten geven regelmatig aan dat de patiënt anders ziek is dan anders. Het lijkt griep maar het voelt anders: 'het klopt niet'. Het kan moeilijk zijn dit gevoel te communiceren naar de huisarts/ assistente. Blijf aandringen dat uw kind/u gezien wordt om meningitis/sepsis uit te sluiten.

WAT KUNNEN DE GEVOLGEN ZIJN?

Ongeveer 5% van de patiënten overlijdt. Bij meningokokken W ligt dit aantal hoger, rond de 30%. Minimaal 20% van de patiënten ondervindt gevolgen van meningitis of sepsis.

Gevolgen hersenvliesontsteking (meningitis)

- Doofheid
- Hoofdpijn
- Vermoeidheid
- Oogproblemen
- Motorische problemen
- Geestelijke achterstand
- Epilepsie
- Evenwichtsklachten
- Leer-, gedrag-, en/of concentratieproblemen.

Gevolgen bloedvergiftiging (sepsis)

- Huiddefecten; littekens
- Vaatwandontstekingen (chronisch)
- Afsterven van lichaamsdelen (gevolg: amputatie)
- Groeiachterstand van arm of been;
- Nierschade
- Zenuwschade
- Hersenletsel (zeldzaam).

De herstelperiode en soort & mate van restverschijnselen van zowel hersenvliesontsteking als bloedvergiftiging verschillen sterk per patiënt.

De psychische gevolgen van meningokokkenziekte kunnen voor de patiënt en zijn/haar omgeving ingrijpend zijn en lang duren.

KUN JE OVERDRACHT VOORKÓMEN?

Goede hygiëne is aan te raden; hand voor je mond/neus wanneer je hoest of niest en deze erna wassen. Maar dit is geen garantie dat er geen overdracht plaatsvindt.

PROFYLAXE

In overleg met de GGD krijgt de directe omgeving van een patiënt met meningokokkenziekte ter preventie antibiotica (profylaxe) en waar mogelijk vaccinatie. Het gaat hier om de zogenaamde gezins- of "knuffelcontacten"; personen die in nauw contact hebben gestaan met de patiënt.

VACCINATIE

Vaccineren kan meningokokkenziekte deels voorkómen.

Vaccins tegen meningokokkenziekte

Kinderen krijgen via het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) **een vaccin tegen meningokokken ACWY** met 14 maanden en met 14 jaar. 15-18 jarigen krijgen eenmalig in een vaccinatie in 2019. Dit vaccin wordt ook gegeven aan reizigers naar 'risicogebieden', zoals bijvoorbeeld Mekka.

Een meningokokken B vaccin beschermt voor \pm 80% en is verkrijgbaar in Nederland maar niet via het RVP.

Zelf uw kind laten vaccineren tegen meningokokkenziekte? Dat kan op eigen kosten via uw huisarts/apotheek of vaccinatiecentrum.

Griep of ..? Meningokokken- ziekte

- hersenvliesontsteking - meningitis
- bloedvergiftiging - sepsis

nederlandse
meningitis
stichting

www.meningitis-stichting.nl
@NMS2019